

Theorie Eerste Indruk | Houdings-aspecten

Door Femke Boerman en Marise van Telgen

Welke rol neem je aan?

- Wees je ervan bewust dat niet elke cliënt staat te wachten op hulpverlening. Hulpverlening kan inbreuk maken op het zelfbeschikkingsrecht (in het kader van dwang hulpverlening). Je dient je bemoeienis dus te rechtvaardigen, te legitimeren.
- Vijf principes om te vertrouwen te winnen van de cliënt (Noordink, T., Maassen, N. & Otten, J. (Mei 2018). Contact maken in de wereld van drang en dwang. (pp. 32 & 43). Bussem: Coutinho):
 - Wees present
 - Sluit aan bij de beleving van je gesprekspartners
 - Heb compassie
 - Wees authentiek
 - Heb ook oog voor het netwerk

Lichaamstaal:

- Je kunt benoemen wat je ziet. Bijvoorbeeld door een opmerking te maken als 'ik zie dat je verdrietig bent nu je ouders vandaag niet zijn gekomen'. Door deze erkenning voelt jouw cliënt zich door jou gezien. Dat is een cruciale basis voor contact; ik zie jou ik zie wat je bezighoudt en je mag er zijn. Door er woorden aan te geven kun je iemand ermee helpen, soms nog voordat de ander zichzelf ervan bewust is.

De waarde van spiegelen

- **Spiegelneuronen:** Soms is het lastig om jezelf te verplaatsen in de situatie van de ander. Om de veiligheid te creëren bij de ander is empathie van belang. Volgens Frans de Waal (primatoloog, beschreven binnen het boek: praktische psychologie voor sociaal werk) begint empathie niet bij de cognitieve (dat wil zeggen verstandelijke) pogingen om de ander te begrijpen, maar bij lichamelijke synchronisatie. Dat betekent volgens De Waal dat de emoties van de ander weerklank vinden in ons lichaam; er vindt een lichamelijke stemmingsoverdracht plaats. Dat betekent ook dat als een hulpverlener oprecht luistert zijn gezicht onwillekeurig de emoties van de cliënt weerspiegelt. Door dit soort sensaties in je eigen lichaam op te merken kun je een vermoeden krijgen over hoe de ander zich voelt. Dat we hiertoe in staat zijn komt door onze spiegelneuronen.

- De kwaliteit van het empathische inlevingsproces hangt dus samen met de mate waarin de sociaal werker contact heeft met zijn eigen beleving. Daarom is het erg belangrijk voor sociaal werkers om de tijd en ruimte te nemen om te voelen hoe dat wat de client verwoordt hem of haar raakt. Een stilte laten vallen en parafraseren, dat wil zeggen in eigen woorden terug geven wat je de ander in essentie hoorde zeggen, zijn hierbij belangrijke hulpmiddelen. Dit komt doordat deze gesprekstechnieken het tempo van het gesprek vertragen en je in staat stellen om op te merken wat er door je heen gaat. (Deuss, K., Vosselman, M. & Van Geel, V. (september 2019). Praktische psychologie voor sociaal werk. (pp. 62). Groningen: Noordhoff).